

Вітаємо з Днем науки!

Газета Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

П

едагогічні ВІСТІ

Травень, 2012 року

ПРИМНОЖУЮЧИ НАУКОВІ ТРАДИЦІЇ — ДО НОВИХ ЗВЕРШЕНЬ

Наука — це честь, гідність університету... Це душа університету, той самий принцип, що наповнює університет життям...
Хосе Ортега-і-Гассет.

Науково-дослідна робота в університеті здійснюється, виходячи із основоположного принципу єдності освіти і науки та задекларованих на Бергенській Конференції з Болонського процесу пріоритетів щодо значущості дослідницької діяльності як фундаменту вищої освіти, і зорієнтована на досягнення державних стандартів якості підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, наукове забезпечення навчального процесу, формування і розвитку наукових шкіл, створення усіх кадрових, організаційно-виробничих та економічно-фінансових передумов перетворення науково-дослідних структур університету у сучасний багатопрофільний науковий центр університетського європейського типу — одного із лідерів у Центральному регіоні України, спроможного вирішувати актуальні психолого-педагогічні, науково-технічні та соціально-економічні проблеми країни та регіону.

Професорсько-викладацький склад університету докладає максимум зусиль для розвитку науки — одного з найважливіших на сьогодні показників діяльності вищих навчальних закладів, і має вагомі здобутки, якими звітуються у дні Фестивалю науки-2012.

Організаційно-функціональна структура наукової діяльності університету у 2011 р. поповнилася науково-методичним центром «Українська вишивка» (керівник — професор Н.П.Сивачук) та науково-дослідною лабораторією дидактики імені Яна Амоса Коменського (керівник — доцент І.І.Осадченко), і включає тепер 5 науково-дослідних інститутів, 3 науково-дослідних центри подвійного підпорядкування НАПН, НАН та МОН молодшого покоління України, 8 регіональних науково-методичних центрів, 21 науково-дослідну лабораторію, 8 наукових шкіл.

Збільшилася кількість спеціальностей в аспірантурі університету — їх тепер 16 та докторантурі — тепер 3 (зав. аспірантурою Г.М.Чирва). В аспірантурі університету навчається 84 аспіранти, в аспірантурах інших вузів — 49 викладачів. У докторантурі університету перебувають 7 викладачів, у докторантурі інших ВНЗ — 3 особи. Ще 9 викладачів працюють над завершенням докторських дисертацій при відповідних кафедрах та відділах інших ВНЗ та наукових установ НАН України.

У 2011 р. успішно захистили дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук О.А.Комар, О.В.Тімець, С.Г.Половка, А.М.Гедзик. Кожному молодих учених, які захистили кандидатські дисертації, поповнили 26 викладачів (у 2010 р. — 22 кандидатських та 2 — докторських дисертації). Ефективність роботи аспірантури — 62,5%.
Вчене звання доцента отримали 14 викладачів, вчене звання професора — А.О.Карасевич, С.В.Совгіра.

Варто відзначити діяльність спеціалізованої вченої ради К 74.053.01 (голова ради — проф. О.М.Коберник, вчений секретар ради — доц. Н.М.Коляда). У 2011 р. до спеціальності 13.00.04 — теорія і методика професійної освіти додалася нова спеціальність 13.00.07 — теорія і методика виховання, і відбувся захист 6 кандидатських дисертацій з цієї спеціальності. Усього за 2011 рік в раді захищено 14 дисертацій, 10 з яких — викладачами нашого університету.

інтеграція науково-дослідної, освітньої та інноваційної діяльності підрозділів університету, організація їх взаємодії з вітчизняними та зарубіжними підприємствами, установами та організаціями, комерціалізація результатів наукових досліджень та їх орієнтація на потреби країни.

Успішно діє відділ інтелектуальної власності (очолює відділ доц. О.Б.Авраменко), у напрямку інформаційно-аналітичного забезпечення робіт зі створення, охорони, захисту та комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності, авторського права. У 2011р. науковцями університету отрима-

У 2011 році вчена рада університету ініціювала присвоєння звання «Почесний професор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини». Найвища почесна відзнака університету присвоєно С.Б.Тулубу — Герою України, доктору технічних наук, академіку Академії інженерних наук України, Академіку Міжнародної академії безпеки життєдіяльності, Лауреату державної премії України в галузі науки і техніки, Заслуженому діячу науки і техніки України, Голові Черкаської обласної державної адміністрації та Миколайчаку Александру Войцеху — доктору філологічних наук, Директору Колегіуму Міждисциплінарних індивідуальних гуманітарних студій в Університеті Адама Міцкевича, професору Вищої державної школи професійної освіти імені Яна Амоса Коменського в Лешно, заслуженому діячу культури Польщі, Кавалеру Ордена Відродження Польщі.

Минулий рік був рекордним за кількістю прийнятих у країні нормативно-правових актів у сфері науки, освіти та інноваційної діяльності. Що стосується якісних ознак діяльності нашого університету у 2011 р., то минулого року наш колектив наповнював адекватним змістом вимоги до університету за зразками кращих ВНЗ.

Важливою подією минулого року стало створення інноваційного бізнес-інкубатора (голова ради — доктор економічних наук, професор А.С.Музиченко, виконавчий директор Д.І.Венжега) як складника інфраструктури підтримки суб'єктів малого підприємництва, що займаються інноваційною діяльністю та Центру інноваційного розвитку (директор — доц. О.М.Червченко), метою якого є об'єднання, координація та міждисциплінарна

но 3 патенти на винаходи (проф. Т.Н.Азізов, доц. О.Б.Авраменко, доц. Р.А.Якимчук).

Приємно відзначити, що значно підвищилася активність викладачів університету (авторів) щодо реєстрації власних прав на наукові праці. Ними отримано 36 (минулого року 5) охоронних документів (свідоцтв) на наукові публікації (Н.С.Побірченко, А.О.Карасевич, О.О.Кравченко, О.А.Комар, О.В.Кравчук, С.С.Попиченко та ін.).

Активізовано роботу щодо реєстрації загальнокафедрального тем: у жовтні 2011 р. в Українському інституті науково-технічної і економічної інформації державну реєстрацію пройшли 37 комплексних кафедральних тем.

У межах пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, згідно до тематичного плану науково-дослідних робіт, що фінансуються Міністерством освіти і науки України за рахунок державного бюджету, у 2011 р. науковцями університету виконувалося 4 фундаментальних та 3 прикладних дослідження. Завдяки спонсорському фінансуванню розроблялось у 2011 р. та виконується у 2012 р. 2 госпдоговірні теми (доц. В.П.Миколайко).

Запровадження нових принципів організації і виконання наукових досліджень, створення умов для успішного поєднання ринкових перетворень з активним використанням наукових знань дозволяють університету успішно витримувати непрості конкурентні випробування, а також зберегти і посилити свої наукові досягнення. Свідченням цього є затвердження 5 проектів, виконання яких розпочалося у 2012 році за кошти державного бюджету: 1-го фундаментального «Методологія підвищення функціо-

нального-посадової компетентності керівних кадрів вищої школи» — д. п. н., проф. Н.С.Побірченко та 4-х прикладних: «Інноваційні засади соціально-економічного розвитку малих та середніх міст» — д. е. н., проф. А.С.Музиченко; «Зміст та методика профільної технологічної підготовки учнів старших класів» — д. п. н., проф. О.М.Коберник; «Психолого-педагогічний супровід формування життєвої компетентності дітей дошкільного та шкільного віку» — д. п. н., проф., академік НАПН України В.Г.Кузь; «Формування патріотичних цінностей майбутніх учителів початкових класів у процесі навчання у ВНЗ» — д. п. н. О.А.Комар.

Важливим показником результативності діяльності університету є наукові публікації. В університеті видаються 5 збірників, які входять до переліку фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних досліджень За звітний період редакційним відділом підготовлено й видано: 3 частини загальноуніверситетського збірника наукових праць (гол. ред. М.Т.Мартинюк); 4 випуски збірника наукових праць «Психолого-педагогічні проблеми сільської школи» (гол. ред. Н.С.Побірченко); 2 випуски «Історико-педагогічного альманаха» (гол. ред. О.В.Сухомлинська); 4 випуски «Порівняльно-педагогічної студії» (спільно з НАПН) (гол. ред. — проф. Н.М.Лавриченко), та 4 випуски збірника «Проблеми підготовки сучасного вчителя» (гол. ред. — проф., член кор. НАПН Н.С.Побірченко).

Проведений конкурс на кращий підручник, посібник. Серед переможців: за кращий підручник — авторський ко-

лектив С.В.Совгіра, Г.Є.Гончаренко, С.О.Люленко; за 1 місце серед посібників — Т.Ю.Круцевич, Г.В.Безверхня; за 2 місце — В.В.Сокирська.

У цілому по університету, у 2011 році здійснено 2127 публікацій різних форм (у 2010 р. — 1808), зокрема: 39 монографій (найбільшу кількість монографій видав історичний факультет); 5 підручників, з них з грифом МОНмолодьспорт — 4; 35 навчальних посібників з грифом МОНмолодьспорт (безумовним лідером тут також є історичний факультет, який видав 11 посібників); 205 методичних рекомендацій. Найбільша кількість наукової та навчальної продукції в Інституті філології та суспільствознавства — 34% від загальної кількості д. а. університету.

В умовах європейської інтеграції освітнього простору набуває важливого значення представлення наукових здобутків викладачів університету на міжнародному рівні. Тому особливою вагою набувають публікації наших науковців у зарубіжних виданнях. У 2011 році їх 93 (у 2010 р. — 78). Із загальної їх кількості у 2011 році 8 належить Ю.М.Краснобому та І.А.Ткаченку, 6 — С.В.Совгіри, 5 — Р.А.Якимчуку.

До найважливіших показників, що визначають місце університету у світових рейтингах, належить кількість публікацій у виданнях, що реферуються міжнародними наукометричними центрами. Варто відзначити викладачів університету, які у 2011 р. публікувалися у виданнях з імпаکت-фактором (М.В.Дудик, Ю.В.Діхтяренко, О.М.Олейнічук).

Відзначився цей рік великою кількістю проведених заходів різного рівня: 7 міжнародних, 39 всеукраїнських наукових конференцій, 55 науково-практичних семінарів. Університет був базовою установою із проведення II туру Всеукраїнської студентської олімпіади з трудового навчання та педагогіки.

Сучасний університет європейського рівня немислимий без інтенсивної і широкої міжнародної співпраці та інтеграції в глобальній освітній та науково-дослідній простір. Тому розвиток дво- і багатосторонніх міжнародних зв'язків належить до пріоритетних завдань ректорату.

Інтернаціоналізацію сфер університетської діяльності УДПУ здійснював в рамках 34 угод про співпрацю з освітніми закладами закордону. В 2011 р. університет звітується участю 98 викладачів, аспірантів, магістрантів, студентів у 54 міжнародних конференціях за межами України.

Викладачі УДПУ імені Пав-

ла Тичини є членами 20 міжнародних адміністративних структур, асоціацій, товариств, се-мінарів тощо. Активно функціонують в університеті рада молодих вчених (очолює раду І.Кравцова) та студентське наукове товариство (голова товариства — магістрантка Т.Солощенко), які проводять конференції, засідання круглих столів, на яких обговорюються і вирішуються важливі аспекти студентської наукової діяльності. До науково-дослідної роботи в 295 гуртках було залучено 3170 студентів, які активно працювали над дослідженнями і розробкою держбюджетних, наукових комплексних кафедральних тем. Зокрема, у держбюджетних та госпдоговірних темах працювало 104 студенти. Про високі показники студентської наукової роботи свідчать проведені у 2011 році на базі університету 4 міжнародних та 9 всеукраїнських студентських конференцій і семінарів; 1014 публікації, здійснені студентами в університетських студентських збірниках. Такий збірник, а то й декілька, має кожний факультет. Найталановитіші студенти університету брали активну участь у конкурсах та олімпіадах різного рівня. До першого етапу Всеукраїнської студентської олімпіади було залучено 880 студентів. У II етапі 9 осіб стали переможцями (у 2010 р. — 8). Наш університет посів 4 місце серед 29 педагогічних ВНЗ України за результатами участі у II турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт. Переможцями конкурсу стали 10 студентів (у 2010 р. — 8). У міському конкурсі бізнес-планів підприємницької діяльності серед молоді, що проводився Уманським відділом у справах сім'ї та молоді взяли участь 12 студентів економічного факультету, 5 із них вибороли призові місця (у 2010 — 5). В обласному конкурсі взяли участь 2 студенти, які посіли призові місця у номінаціях «Сфера послуг» та «Соціальний проект».

За активну участь у науково-дослідній роботі у 2011 році 31 студент отримував стипендії Президентів України, Кабінету Міністрів України, міського голови та іменні стипендії видатних діячів України. Наукові результати викладачів і студентів Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини заслуговують високої оцінки. Проте ще більше планів на майбутнє: виборювання масштабних грантів на зразок TEMPUS, публікація результатів досліджень у міжнародних та наукометричних виданнях, вступ наукових підструктур університету до міжнародних асоціацій дослідників з різних галузей тощо. Широко вітаю колектив університету з Днем науки і бажаю міцного здоров'я, нових творчих пошуків і вагомих здобутків на науковій ниві.

Л.ТКАЧУК,
канд. пед. наук, доцент,
проректор з наукової роботи УДПУ

ЛАБОРАТОРІЯ «В. О. СУХОМЛИНСЬКИЙ І ШКОЛА ХХІ ст.» — 15 РОКІВ

В. КУЗЬ,
доктор педагогічних наук,
професор, дійсний член
НАПН України, заслужений
діяч науки та техніки України,
завідувач кафедри
дошкільної педагогіки
та психології.

В університеті розпочався процес пошуку нових форм діяльності та підготовки учителів нової якості для сільської школи, зокрема:

1) високоякісних педагогічно-викладачів не менше, як двох дисциплін;

2) учителів-дослідників, вихователів;

3) вчителів-ораторів, які б майстерно володіли словом, відповідно вчення В. О. Сухомлинського, який писав: «Слово вчителя — як інструмент впливу на душу вихованця, нічим не замінити. Мистецтво виховання включає насамперед мистецтво говорити, звертатися до людського серця. Я твердо переконаний, що багато шкільних конфліктів, які нерідко закінчуються великою бідою, починаються з невміння вчителя говорити з учнями. Для належної ораторської підготовки студентів в університеті було створено всі необхідні умови: підготовлені кваліфіковані викладачі-оратори, відповідно устаткована лабораторія «Театр Слова»;

4) мобільних педагогів, які б володіли на високому рівні рідною, державною, російською та однією чи й двома європейськими мовами (англійською, німецькою чи французькою), а також новітньою інформаційною технікою.

Наш університет розміщений не на столичній бруквіці, а в невеликому районному центрі і дивиться своїми вікнами в поле, на другому краю якого — сільська школа, для якої ми й готуємо вчителя. Перед нами щоденно постають дві проблеми: якою сьогодні є і якою буде сільська школа в майбутньому та якою вчителя вона потребує. Сільська школа — це не гірший варіант

сільської, вона просто інша, відмінна від міської, оскільки має свою специфічну траєкторію розвитку. Це — єдиний на селі центр духовності, культури, науки.

Справі село було і залишається коліскою національної культури, регіональних звичаїв, діалекту, материнської мови, християнської моралі тому сільська школа потребує викладача бодай двох навчальних дисциплін, умілого керівника різних гуртків чи спортивних секцій. Про такого у народі кажуть: «І швець, і жнець, і на дуді грєць».

Життя сільського вчителя-вихователя проходить на очах усіх селян, які, як і сільські

школярі, бачать у ньому професіонала, який творить і головою і руками, інтелігентна, взірць до наслідування, еталон моральності. Саме такий вчитель стає конкурентоздатним на ринку праці, особливо потрібним сільській школі.

Сучасний учитель — і вихователь, і науковець, тому кожний студент має оволодіти методикою здійснення педагогічного дослідження. В. О. Сухомлинський мудро вчить нас тому, як правильно готувати майбутніх учителів-вихователів для школи майбутнього: «Без глибокого аналізу того, що зроблено й досягнуто в минулому, без постійного осмислення теоретичної спадщини неможливо науково-дослідна робота взагалі, у дослідженні ж проблем виховання всебічно розвинутої особистості забувте історичного аспекту завело б до дилетантства і кустарщини».

Саме з метою якісної підготовки вчителя для школи майбутнього ми вирішили створити в університеті наукову лабораторію, в якій під егідою дослідчених учених можна було б залучити студентів до науково-дослідної роботи. Успішною стала створена першою науковою лабораторією «В. О. Сухомлинський і школа ХХІ століття», яка працює вже 15 літ під керівництвом автора цієї

статті. В її складі — студенти, учителі сільських та міських шкіл, вихователі дошкільних закладів та навчально-виховних комплексів «школа — дитячий садок». У центрі уваги лабораторії впровадження в практику ідей видатного педагога В. О. Сухомлинського, дослідження сухомлинської. На часі проблема «Материнська школа України в контексті національної культурної сфери».

В лабораторії виступають видатні вчені, академіки НАПН України О. Сухомлинська, О. Савченко, М. Вашуленко, І. Прокопенко, Г. Артемчук, Н. Бібік, В. Кравець, Н. Нічкало, І. Зязюн, академіки НАН України В. Кремінь, К. Ситник, М. Жулинський, С. Павлюк. На засіданнях лабораторії обговорюються новітні педагогічні ідеї теорії виховання, дидактики, нові наукові технології, зокрема сингулярності, синергетики.

Наукова лабораторія є структурним підрозділом університету і здійснює свою діяльність, широко залучаючи професорсько-викладацький склад, докторантів, аспірантів і студентів, учителів, працівників дошкільних установ до вивчення педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського.

Саме завдяки діяльності лабораторії відбувається активна підтримка творчого використання ідей В. О. Сухомлинського в загальноосвітніх школах міста та району. Про увагу до дошкільних установ свідчить хоча б організований лабораторією Всеукраїнський семінар-практикум «Організація педагогічного процесу в навчально-виховних комплексах нового типу "Школа-дитячий садок"» і т. п.

Діючи на громадських засадах ось уже 15 років, лабораторія також видала низку збірників наукових праць, об'єднаних темою «В. О. Сухомлинський і школа ХХІ ст.». Членами лабораторії видано монографії, науково-методичні посібники, підручники та кілька сотень статей. На базі лабораторії захищено 28 кандидатських і 4 докторських дисертації.

Академік Ольга Сухомлинська про уманську школу «сухомлинської» відгукнулася так: «Лабораторія живе, науковий пошук триває, підвищує урізноманітнює. Бажаю лабораторії, співоробітникам, дослідникам подальших успіхів, нових звершень, задоволення від зробленого».

Отже, науково-дослідницька лабораторія «Василь Сухомлинський і школа ХХІ століття», посідаючи провідне місце у справі наукового дослідження вчення В. О. Сухомлинського та впровадження новітніх педагогічних технологій, впевнено дивиться в майбутнє і розробляє нові перспективні плани, напрямки її проекти.

ОСЕРЕДОК БІЗНЕС-ІДЕЙ

Т. Комар
декан економічного факультету

Належний розвиток малого підприємництва неможливий без формування відповідної інфраструктури. Найбільш ефективним елементом інфраструктури підтримки саме малого підприємництва є бізнес-інкубатори, що підтверджено успішним досвідом країн з розвинутою ринковою економікою. Не винятком став і Інноваційний бізнес-інкубатор — структурний підрозділ Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, створений 1 вересня 2011 року. Його головне завдання — сприяти створенню, росту та розвитку малих підприємств через надання навчально-тренінгової і консультативної допомоги, професійної підготовки фахівців малого та середнього бізнесу.

Бізнес-інкубатор надає своїм клієнтам широкий спектр послуг, основними з яких є: надання на термін до 2-3 років офісних, виробничих, складських приміщень, меблів, офісного устаткування, засобів зв'язку, оргтехніки на пільгових умовах; забезпечення професійного навчання та стажування підприємців з числа незаайнятого населення; консультативна допомога у сферах бухгалтерського обліку, діловодства та організації адміністративної роботи, підбору кадрів за рахунок власних і залучених фахівців постійним та асоційованим членам бізнес-інкубатору; освоєння нових продуктів, просування товарів та послуг на ринок України та за її межі; надання більш широких можливостей інформаційного забезпечення; надання можливостей фінансової підтримки через кредитні спілки.

Головною рисою бізнес-інкубатора є комплексний характер послуг. З одного боку, це матеріальні умови: можливість доступу до приміщень та інфраструктурних об'єктів; з іншого, надання консалтин-

гових й допоміжних послуг, можливостей співпраці з іншими суб'єктами підприємництва, що забезпечує новостворення малим підприємствам значну економію видатків на персонал та приміщення, суттєво скорочує їх загальні видатки на створення та функціонування на початковому етапі існування. Крім того, робота в інкубаторі дозволяє малим підприємствам налагоджувати горизонтальні зв'язки, кооперуватися, об'єднуватися, що є важливим в умовах жорсткої ринкової конкуренції. При цьому забезпечується адаптація і трансферт технологій, та освоєння промислових об'єктів, що не використовуються, що вирішує завдання економічного розвитку регіону.

За час своєї діяльності в бізнес-інкубаторі надана практична допомога в становленні та розвитку малим підприємствам. За допомогою спеціалістів бізнес-інкубатора надається допомога у працевлаштуванні на інших підприємствах міста, оскільки підрозділ на основі укладеної угоди співпрацює з районним та міським центрами зайнятості. Відповідно до рішення комісії з відбору навчальних закладів для організації професійного навчання безробітних від 20 грудня 2011 року, університет пройшов відбір щодо професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації безробітних за рахунок Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття в 2012 році за професіями (спеціальностями): соціальний робітник; підприємництво та бізнес-планування.

Для того, щоб випускники університету уже зараз замислювалися про своє майбутнє, Інноваційний бізнес-інкубатор спільно з кафедрою економіки підприємства та фінансів, організовує систематичні зустрічі студентів з фахівцями різних галузей економіки, зокрема: з генеральним директором ТОВ «Гайсинський кон-

сервний комбінат» В. М. Безницьким; заступником голови Уманської районної державної адміністрації Р. А. Діденком; директором підприємства «Еко-сервіс» О. І. Самусем, директором туристичної фірми «Пан Коцький» П. Т. Колісниченко; депутатом обласної ради, керівником СФГ «Ладіс» А. А. Крохмалем.

Діяльність бізнес-інкубатора підтримують як міська, так і обласна державна адміністрація, так 11 листопада відбулося підведення підсумків та нагородження переможців і призерів обласного форуму молодіжних ініціатив і проектів. Почесну місію вручення дипломів та грошових винагород виконав один з ініціаторів форуму голова Черкаської обласної державної адміністрації Сергій Тулуб. Перший проект, розроблений Качериною Лимар, зайняв перше місце в номінації «Культура».

На базі бізнес-інкубатора за підтримки відділу у справах сім'ї та молоді Уманської міської ради 22 березня проведено конкурс бізнес-планів. У конкурсі, який проводився у двох номінаціях — бізнес-проект та соціальний проект взяло участь понад 30 учасників, переможців якого нагороджено дипломами та преміями.

Підсумовуючи викладене, зазначимо що в сучасних умовах бізнес-інкубатори можуть сприяти не лише розвитку малого підприємництва, але і використанню виробничих, інтелектуальних та інших ресурсів, які не знайшли поки що належного свого застосування. Технологія бізнес-інкубації може бути використана при вирішенні багатьох актуальних для України завдань, таких як розвиток підприємництва і конкурентного середовища, створення додаткових робочих місць і, тим самим, зниження соціальної напруги, реструктуризація великомасштабних виробництв шляхом розвитку окремих галузевих напрямів у сфері малого бізнесу, а також інших специфічних задач регіонального розвитку.

Н. Сивачук
канд. пед. наук, професор,
завідувач кафедри
української літератури та
українознавства

ДОСЛІДЖУЮЧИ ТРАДИЦІЇ НАРОДУ

Регіональні різновиди традиційно-побутової культури видавця привертють увагу вчених-народознавців, які помітили місцеві особливості фольклору вже в другій половині XIX століття. Ми можемо назвати імена науковців, яким належить вагомий внесок у справу фіксації і вивчення фольклору окремих регіонів, а саме: Б. Грінченко, В. Гнатюк, К. Квітка, Ф. Колесса, А. Кримський, О. Роздольський, І. Франко, П. Чубинський, В. Шухевич, Д. Яворницький. До активного вивчення етнолокальних фольклорних традицій окремих місцевостей і навіть окремих населених пунктів спонукали вчені Наукового товариства ім. Шевченка. Так, В. Гнатюк акцентував увагу наукового світу на необхідності збирати різні місцеві оповіді, оскільки в них «можна сказати, лежить поезія кожного околиці, кожного села і кожного кутка в селі чи місті».

На хвилі національного піднесення останніх десятиліть з'явилися публікації фольклорних матеріалів у записках сучасних збирачів-аматорів і професіоналів, опубліковано багато текстів з архівних фондів. Це свідчить про активізацію та результативність процесу фіксації фольклорного матеріалу з різних регіонів України. За останні десятиліття сформувалися регіональні осередки народознавчих досліджень, серед яких і науково-дослідна лабораторія «Етнологія Черкаського краю» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Науковці лабораторії упродовж 15 років зібralи 25 тисяч пісень, сотні легенд, переказів, казок, безліч зразків словесних формул ритуального мовлення. Справді подвигу цього можна назвати працю В. А. Гончарук, О. Ю. Денисюк, Л. І. Іваненко, Н. С. Мамчур, І. Г. Терешко, І. М. Снігур, В. В. Семенчук, О. О. Циганок, які упродовж багатьох років не тільки успішно керують студентськими фольклорно-етнографічними експедиціями, але й самі записують фольклор, мають власні фонотеки усної народної творчості історичної Уманщини.

Стратегічна мета науково-дослідної лабораторії «Етнологія Черкаського краю» — створення фундаментального фольклорно-етнографічного довідника «Уманщина», в якому повною мірою був би представлений фольклор, звичай, традиції, обряди кожного села у часопросторовому вимірі.

На шляху до цієї мети вже дещо

зроблено. Передусім створено науковий архів, у якому систематизовано всі записи фольклорних творів, здійснені студентами та викладачами упродовж експедицій 1997-2012 років. Не можна не сказати про те, що архів з'явився завдяки невтомній і наполегливій праці В. А. Гончарук, яка, маючи маленьку доньку, упродовж двох років не мала вихідних, ретельно паспортизувала кожен зразок народної словесності. Допомогала їй у цьому Тамара Василівна Ворона.

Важливо наголосити, що Н. С. Мамчур теж доклала своєї праці до створення архіву. Саме вона упродовж певного часу вивчала досвід укладання архіву з фольклористики в науково-дослідному Інституті мистецтвознавства фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського, а потім консультувала нас.

Цінні поради щодо картографування явищ народної культури та паспортизації зразків фольклору надали нам відомі в науковому світі учені, зокрема: доктор історичних наук, академік НАН України С. П. Павлюк, доктор філологічних наук, професор Р. Ф. Кирчів, доктор філологічних наук, професор М. К. Дмитренко, доктор філологічних наук, професор Г. Д. Ключек, кандидат мистецтвознавства Т. В. Косміна.

Як відомо, фольклорний твір вважається «живим», якщо він звучить, живе повноцінним життям серед людей. Друге життя народним пісням дає В. В. Семенчук. Він розширював та поклав на ноти та систематизував безліч експедиційних студентських аудіозаписів, підготував до друку збірку пісень історичної Уманщини. Його невтомну і самовіддану працю високо оцінили знані в Україні вчені.

Робота над оцифруванням аудіозаписів з магнітних стрічок, який дозволяє отримувати аудіоматеріали високої якості. Виконання цієї роботи стало можливим завдяки проведеній кафедрою модернізації пристроїв зчитування магнітних стрічок і адаптації програмних засобів очищення аудіоінформації.

І. Г. Терешко фіксує і схематично описує хореографічне мистецтво історичної Уманщини, вивчає зв'язок танцювальної лексики з конкретною явищем дією, розглядає світлоглядний зміст і культуротворчі залади мистецтва.

Систематизація та архівування фольклорних творів дали нам можливість випустити у світ такі праці, як-от: «Фольклорно-етногра-

фічний довідник с. Ледезіне» (автори-упорядники — Л. І. Іваненко і І. Г. Терешко), «Фольклорно-етнографічний довідник с. Горощечки» (упорядники — Л. І. Іваненко і І. Г. Терешко), «Пісні Гани Фіалко» (упорядник О. О. Циганок), «Уманське весілля» (Н. П. Сивачук), «Купальська обрядовість Уманщини» (Н. П. Сивачук), «Гуманські колядки» (Н. П. Сивачук) та ін.

Важливою складовою роботи науково-дослідної лабораторії «Етнологія Черкаського краю» є вивчення матеріальної культури історичної Уманщини. Студентами та викладачами упродовж 15 років було зібрано сотні старовинних рушників, які необхідно описати, картографувати, розшифрувати їхній зміст, розкрити систему образів та символів, вквітати — дати їм друге життя, створити копію. У цій царині успішно працює справжній ентузіаст своєї справи, неперевершена майстриня народної вишивки, кандидат педагогічних наук Наталія Сергіївна Мамчур. Її зусиллями було створено комп'ютерні схеми старовинних рушників, упорядковано альбом. Значну допомогу в укладенні системного наукового каталогу зразків рушників історичної Уманщини Наталії Сергіївни надає Оксана Юр'євна Денисюк.

Повернення з глибин забутих славних імен дослідників рідного краю — складна робота нашої лабораторії. У 2001 році під час експедиції у с. Молодецькому Маньківського району доцент Павленко М. С. зібрала цінний матеріал про життя фольклориста, етнографа, історика, мовознавця Хрисанфа Петровича Яшуржинського, зацікавила його науковою діяльністю, дослідила її. Згодом з'явилася її стаття «У перекладі з грецької-золотоцвітний (Хрисанф Яшуржинський: хто це?)» у часопису «Київська старовина», яка стала помітним явищем у царині регіонального народознавства. До 160-річчя від дня народження вченого науковці лабораторії видали збірку його праць «Умань та Уманщина у фольклорно-етнографічних дослідженнях Хрисанфа Яшуржинського».

Зусиллями покоління дослідників-етнографів, фольклористів, музикознавців, викладачів і студентів — збережено величезний шар духовної та матеріальної культури історичної Уманщини. Основним нашим завданням було і залишається продовження традиції збирання та збереження регіональної культури рідного краю.

ЗАПРОШУЄ СТУДЕНТСЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО

Т. СОЛОЩЕНКО,
голова Студентського наукового товариства

Завданнями студентської науки є реалізація наукового складника підготовки фахівця певного напрямку; пошук обдарованої молоді, здатної генерувати наукові ідеї; забезпечення спадковості наукових шкіл та безперервності наукового пошуку; формування внутрішніх та міжвузівських комунікативних наукових зв'язків; розширення світогляду молоді людини; забезпечення іміджу та високого наукового рейтингу ВНЗ.

Ці завдання реалізуються через програмну та елітну студентську науку. Програмна наука включає виконання індивідуальних науково-дослідних завдань, написання курсових, дипломних, магістерських робіт, передбачених навчальними планами. Елітна наука — це результативна участь студентів в олімпіадах, конкурсах наукових робіт, наукових конференціях, круглих столах, різних формах організації студентської наукової роботи — студентському науковому товаристві, наукових гуртках, проблемних групах, науково-дослідних лабораторіях. Діяльність Студентського наукового товариства УДПУ ім. П. Тичини, як засвідчують її результати, сприяє реалізації елітного блоку студентської наукової роботи.

Студентське наукове товариство дає можливість студентам зробити перші кроки у світ нау-

кового пошуку, взяти участь в наукових дослідженнях, отримати навички роботи з науковою літературою, опублікувати та доповісти матеріали власних досліджень, бути в курсі останніх наукових подій, писати та захищати роботи на сучасному світовому рівні.

Зараз Студентське наукове товариство університету — це об'єднання студентів 12 факультетів, які займаються науковою роботою на кафедрах та факультетах університету; виступають ініціаторами та співорганізаторами проведення в університеті науково-практичних конференцій всеукраїнського та міжнародного рівня, беруть участь у різноманітних олімпіадах, конкурсах; працюють у гуртках за науковими інтересами, створюючи комунікативні та інформаційні осередки у студентському середовищі; беруть активну участь у громадському житті університету.

Сьогоднішня студентська молодь — ефективний резерв наукових шкіл, перспективні кандидати аспірантур, творчі наслідувачі кращих традицій нашого університету. Своєю науковим завзяттям молодь завдячує професорсько-викладацькому складу, керівникам кафедр, інших навчальних і наукових підрозділів. А головний доробок у тому, що визнання студентів науковою громадськістю України і на міжнародному рівні надає їм та творчий пошук і додає авторитету нашому закладу.

НОВА СТОРІНКА ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ СПІВДРУЖНОСТІ

І. ОСАДЧЕНКО,
к. пед. н., доц. кафедри
виховних технологій
та педагогічної творчості,
завідувач лабораторії
Євроінтеграційні процеси,
що невпинно відбуваються в
Україні, свідченням чого є неоднорічне залучення вищих навчальних закладів до Болонського процесу, спонукають до кардинального, але виваженого реформування освітньої системи. Ці зміни передбачають, насамперед, переосмислення світових педагогічних надбань, значущими серед яких є педагогічна спадщина Яна Амоса Коменського, зокрема у галузі дидактики як важливе джерело професійного самовдосконалення сучасного педагога. Отже, в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини виникла необхідність створення окремої координаційної структури, яка б спрямовувала зусилля дослідників і сприяла активізації наукових пошуків у окреслених напрямках. У зв'язку з цим на базі факультету початкової освіти Інституту розвитку дитини з 1 вересня 2011 р. було створено польсько-українську науково-дослідну лабораторію дидактики імені Яна Амоса Коменського-кого.

Наукова лабораторія з питань дидактичних досліджень є спільним структурним підрозділом Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини та Вищої школи професійної освіти у Лешно (Польща).

Педагогічна діяльність Яна Амоса Коменського (1592-1670) — видатного філософа-гуманіста, суспільного діяча, вченого — проходила в епоху грандіозних суспільних перетворень. Зважаючи на той факт, що наукові надбання Я. А. Коменського надзвичайно сучасні, адже йому належить заслуга внесення до педагогічної науки нових ідей, що спонукали її розвиток на століття вперед, створення «Лабораторії дидактики ім. Яна Амоса Коменського» — актуальне питання.

Сучасність педагогічних ідей Я. А. Коменського пояснюється також їх найвищим демократизмом та гуманізмом; у його ідеях закладений пафос творення. Усю свою діяльність видатний педагог присвятив перетворенню навчального закладу із місця бездумного зазубрювання, тілесних покарань, у храм розумного, радісного виховання і навчання. Згідно із його твердженням, ідеальна школа повинна стати «лабораторією» підготовки людей, які проникнуті гуманізмом, які навчені ефективно жити. Така школа бачилася Я. А. Коменським як заклад безперер-

ної розумової праці, змагання розуму та обдаровань, боротьби за викоринення моральних недоліків. Розумно організоване навчання, вважав педагог, вимагало від наставника і вихованців зусиль на межі своїх можливостей. Праці педагога проникнуті вірою у людську особистість, розквіт якої завжди залишався заповітною мрією Я. А. Коменського. Тому з перших рядків «Великої дидактики» читаємо: «Людина є найвище, найдосконаліше, неперевершене творіння».

Головне досягнення Я. А. Коменського полягає у тому, що він прийшов висновку про наявність об'єктивних закономірностей навчально-виховного процесу. Фундаментальною ідеєю педагогіки науковця є пансофізм, тобто узагальнення усіх здобутих цивілізаційних знань і досягнень цього узагальненого знання через школу рідною мовою до усіх людей, незалежно від суспільної, расової, релігійної належності.

«Велику дидактику» він називає універсальним мистецтвом учить усіх усьому, у якій закладено те, як коротко, доступно, базово на засадах ґрунтовності, істинності, порядку, легкості та правильними шляхами можна здобути освіту. Основні постулати дидактики закладені у назвах її розділів: «Людину, якщо вона повинна стати людиною, необхідно формувати»; «Освіта у школі має бути універсальною»; «Основою перетворення шкіл є точний порядок в усьому».

Відтак, дослідження педагогічної системи Я. А. Коменського, зокрема у галузі дидактики — важливе джерело професійного самовдосконалення сучасного педагога. Отже, виникла необхідність створення окремої координаційної структури, яка б спрямовувала зусилля дослідників і сприяла активізації наукових пошуків у окреслених напрямках.

Зазначимо, що Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини має досвід результативної співпраці з науковим-освітніми закладами України, близького і далекого зарубіжжя, зокрема Польщі, що засвідчено підписанням угод про співпрацю. Це розширює спектр діяльності та джерельну базу для педагогічних досліджень у галузі дидактики та історії педагогіки, спонукає і збільшує можливості стажування науково-педагогічних працівників нашого університету та університетів Польщі.

20-річчя науково-дослідної лабораторії «Екологія і освіта»

Головне досягнення Я. А. Коменського полягає у тому, що він прийшов висновку про наявність об'єктивних закономірностей навчально-виховного процесу. Фундаментальною ідеєю педагогіки науковця є пансофізм, тобто узагальнення усіх здобутих цивілізаційних знань і досягнень цього узагальненого знання через школу рідною мовою до усіх людей, незалежно від суспільної, расової, релігійної належності.

«Велику дидактику» він називає універсальним мистецтвом учить усіх усьому, у якій закладено те, як коротко, доступно, базово на засадах ґрунтовності, істинності, порядку, легкості та правильними шляхами можна здобути освіту. Основні постулати дидактики закладені у назвах її розділів: «Людину, якщо вона повинна стати людиною, необхідно формувати»; «Освіта у школі має бути універсальною»; «Основою перетворення шкіл є точний порядок в усьому».

Відтак, дослідження педагогічної системи Я. А. Коменського, зокрема у галузі дидактики — важливе джерело професійного самовдосконалення сучасного педагога. Отже, виникла необхідність створення окремої координаційної структури, яка б спрямовувала зусилля дослідників і сприяла активізації наукових пошуків у окреслених напрямках.

Зазначимо, що Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини має досвід результативної співпраці з науковим-освітніми закладами України, близького і далекого зарубіжжя, зокрема Польщі, що засвідчено підписанням угод про співпрацю. Це розширює спектр діяльності та джерельну базу для педагогічних досліджень у галузі дидактики та історії педагогіки, спонукає і збільшує можливості стажування науково-педагогічних працівників нашого університету та університетів Польщі.

На базі лабораторії планується об'єднати наукові інтереси фахівців України, Польщі та інших країн, спрямовуючи їхню діяльність на створення повноцінних психолого-педагогічних досліджень у галузі дидактики, професійної підготовки та історії педагогіки.

Варто наголосити на тому, що категорія «дидактика» за часів Я. А. Коменського тлумачилася не як нині дослівно («теорія навчання»), а значно ширше: як «універсальне мистецтво вчити всіх усьому», «спосіб удосконалення моральності кожного». Зазначене дозволяє значно розширити спектр наукової діяльності членів лабораторії та розглядати дидактику основою будь-якого наукового дослідження.

Відтак, дослідження педагогічної системи Я. А. Коменського, зокрема у галузі дидактики — важливе джерело професійного самовдосконалення сучасного педагога. Отже, виникла необхідність створення окремої координаційної структури, яка б спрямовувала зусилля дослідників і сприяла активізації наукових пошуків у окреслених напрямках.

Зазначимо, що Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини має досвід результативної співпраці з науковим-освітніми закладами України, близького і далекого зарубіжжя, зокрема Польщі, що засвідчено підписанням угод про співпрацю. Це розширює спектр діяльності та джерельну базу для педагогічних досліджень у галузі дидактики та історії педагогіки, спонукає і збільшує можливості стажування науково-педагогічних працівників нашого університету та університетів Польщі.

По-друге: співпраця з кра-

Відтак, очікувані результати діяльності лабораторії дидактики, згідно із статтями угоди між Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини (Україна) та Вищою школою професійної освіти у Лешно (Польща), такі:

- дослідження та узагальнення педагогічної спадщини Яна Коменського, вітчизняного, зарубіжного досвіду в галузі дидактики, професійної підготовки та історії освіти;
- популяризація дидактичного вчення Яна Коменського;
- формування науково-методичної бази лабораторії;
- підготовка монографій, науково-методичних посібників, методичних рекомендацій у галузі дидактики щодо її ретроспективи та сьогодення;
- виконання та захист студентських наукових робіт, кандидатських і докторських дисертацій, у тому числі польських;
- забезпечення підвищення якості підготовки спеціалістів для школи та вдосконалення наукової кваліфікації професорсько-викладацького складу університетів;
- проведення щорічних науково-практичних конференцій міжнародного рівня;
- видання польсько-українського збірника наукових праць, у якому будуть представлені результати досліджень педагогічної спадщини Яна Амоса Коменського та сучасних досліджень у галузі дидактики, професійної підготовки та історії педагогіки;
- виконання узагальнювальної праці членів лабораторії — проекту «Сучасна дидактика: від науки до мистецтва»;
- здійснення інших форм творчого співробітництва у залежності від виникнення нових реалій.

Наголошуємо на тому, що на базі цієї лабораторії відбувається перша Міжнародна Інтернет-конференція під назвою: «Дидактика Яна Амоса Коменського: від минулого до сьогодення», з інформаційним листом якої можна ознайомитися на сайті університету. До моменту проведення конференції планується створення сайту лабораторії та видання збірника тез у друкованому, а також у електронному виданні міжнародного зразка.

Діяльність лабораторії контролюватиметься науковим відділом Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини та відповідним відділом Вищої школи професійної освіти у Лешно (Польща). Керівник та наукові співробітники лабораторії щорічно звітуватимуть про її діяльність.

Сподіваємося на те, що новостворена лабораторія стане ще одним плідним діянням польсько-української співпраці, а в заходах, організованих на її базі, будуть брати активну участь науково-педагогічні працівники як нашого університету, так і дослідники близького та дальнього зарубіжжя.

РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Н. БРИТ,
канд. пед. наук, доц.,
заслужений працівник
освіти України,
декан факультету
іноземної філології

На сучасному етапі значно зростає роль вищого навчального закладу, який покликаний не лише готувати висококваліфіковані кадри, а бути сучасним осередком наукових пошуків. В Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини на факультеті іноземної філології успішно функціонує Регіональний центр навчання іноземних мов із підструктурами: науково-дослідною лабораторією «Навчання іноземних мов» (керівник — доктор педагогічних наук, доцент Т. М. Шкваріна) та науково-дослідною лабораторією «Педагогічної компаративістики» (керівник — кандидат педагогічних наук, доц. О. А. Заболотна).

Метою діяльності Регіонального центру навчання іноземних мов є: організація та координація науково-методичної діяльності викладачів іноземної мови вищих навчальних закладів і закладів середньої освіти регіону; сприяння проведенню викладачами факультету індивідуальних дисертаційних досліджень; удосконалення процесу фахової підготовки студентів університету через прилучення їх до наукової роботи; популяризація та забезпечення умов отримання іншомовної освіти серед освітніх закладів регіону.

Основними напрямками діяльності Регіонального центру навчання іноземних мов є: формування науково-методичної бази, розробка посібників, укладання монографій, проведення наукових конференцій, дискусій, семінарів, тренінгів, розробка методичних рекомендацій тощо; забезпечення підвищення якості підготовки спеціалістів для школи та вдосконалення наукової кваліфікації професорсько-викладацького складу університету; організація на основі використання результатів досліджень процесу навчання студентів, підготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації; організація наукових досліджень в контакт з іншими вузами, науковими закладами Академії педагогічних наук України, закладами освіти шляхом координації тематики наукових робіт, організації спільних наукових досліджень, проведення конференцій, нарад; проведення культурно-просвітницької роботи, організації лекцій, вис-

тавок, громадських обговорень проблем освіти зарубіжжя; створення регіонального інформаційного центру з відповідним банком даних, кіно-відео-аудіо-фотоматеріалами, літературою, електронними виданнями і добіркою Інтернет-ресурсів.

Діяльність Регіонального центру навчання іноземних мов реалізується у тісному контакті з лабораторією навчання іноземних мов та лабораторією порівняльної педагогіки НАПН України, Інститутом післядипломної освіти, Київським лінгвістичним університетом, Горлівським ін-ститутом іноземних мов, кафедрами іноземної мови НПУ імені Михайла Драгоманова, Переяслав-Хмельницьким державним педагогічним університетом імені Григорія Сковороди, Донецьким національним університетом, Харківським інститутом післядипломної освіти, коледжами, педагогічними училищами, загальноосвітніми школами, гімназіями, дошкільними навчальними закладами усіх областей України.

Крім того, центр співпрацює з Європейським колегіумом університету імені Адама Міцкевича у місті Познань (Польща) та Інститутом філології вищої школи професійної освіти міста Плоцьк (Польща), з якими підписано відповідні угоди про співпрацю. Надання офіційного статусу такому співробітництву дозволяє в контексті інтернаціоналізації діяльності факультету іноземної філології вирішувати питання підвищення мобільності викладачів та студентів — одного з вимог навчання в умовах ЕКТС. Власне, у межах тематики Регіонального центру — теми дипломних і магістерських робіт студентів, які паралельно навчаються у нашому університеті та Університеті імені Адама Міцкевича (Польща), при чому наукове керівництво кожною з таких робіт здійснюється науковцями з обох країн.

У науково-дослідних лабораторіях центру проводяться наукові дослідження у галузі іноземної філології, педагогічної компаративістики, методики навчання іноземних мов, результати яких регулярно висвітлюються у наукових публікаціях, під час конференцій, нарад, круглих столів тощо. На базі Регіонального центру навчання іноземних мов створено регіональний осередок Асоціації порівняльної педагогіки та виходить друком періодичний часопис «Порівняльно-педагогічні студії», який внесено до переліку фахових видань ВАК України.

Г. ГОНЧАРЕНКО,
завідувач лабораторії,
к.б.н., доцент

Наукова лабораторія створена 10 лютого 1992 року. На період 90-х років минулого століття достатньо було вивчено території України: Крим, Карпати, Полісся, Степ. Центральна частина України була білою плямою у вивченні біологічного і ландшафтного різноманіття. Для вивчення видового складу фауни і флори проводилися регіональні та Всеукраїнські експедиції із залученням провідних вчених із Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена та Національного Ботанічного саду ім. Гришка НАН України.

За результатами досліджень була видана перша колективна монографія «Природа Центрального Побужжя». Вивчалися видовий склад, біотопічна приуроченість, динаміка чисельності, репродуктивна здатність, трофічні взаємозв'язки, вікова структура популяції однієї із найбільш вразливих

груп тварин — земноводних. За результатами досліджень видана монографія «Земноводні Побужжя». Захищено кандидатську дисертацію з орнітофауни, герпетофауни, ландшафтно-екологічної, ландшафтно-екологічної. Нині завершується робота над кандидатськими дисертаціями: «Еколого-алелопатичні особливості групи ароматичних рослин», «Оцінка екологічного стану орних земель Черкаської області на локальному та регіональному рівнях», «Видовий склад і екологічні особливості хижих кліщів-фітосеїд (Parasitiformes, Phytoseiidae) в рослинних асоціаціях урбоекосистем».

Захищено докторську дисертацію: «Теоретико-методичні основи формування екологічного світогляду майбутніх учителів у вищих педагогічних навчальних закладах», «Теорія і практика формування фахової компетентності майбутнього вчителя географії у про-

цесі професійної підготовки». Основним науковим потенціалом є студенти, які проводять наукові дослідження, захищають курсові, дипломні, магістерські роботи з подальшою перспективою навчання в аспірантурі. На базі екологічної лабораторії функціонують проблемні групи.

За результатами досліджень видається щорічний збірник наукових праць «Наукові записки екологічної лабораторії УДПУ». Друкується в ньому науковці, вчителі, аспіранти, магістранти не лише нашого університету, а й інших ВНЗ України. Видаються одноосібні і колективні монографії, підручники, посібники, методичні вказівки.

Організуються і проводяться щорічні експедиції, в процесі яких все вивчаються нові об'єкти: Туристично-мисливсько-рибальське господарство (Гайсинський район), дендрологіч-

ний сад (Іллінецький район), ін. Науковці лабораторії, студенти та учнівська молодь є виконавцями держбюджетних тем, яких за період роботи лабораторії виконувалося — 6. Зараз виконується тема: «Дослідження потенціалу ландшафтних екосистем Центрального Побужжя для формування екомережі України та залучення молоді до природоохоронної роботи». Це дає змогу розширювати географію не лише досліджень, а й заключати студентську і учнівську молодь, а також освітан і місцеву владу до основних природоохоронних проблем.

Започаткована робота із вчителями Хмельницької, Вінницької, Одеської, Миколаївської, Кіровоградської, Черкаської областей у створенні екологічних стежин за місцем навчання учнів. На екологічних стежинах учні навчаються сп-

стерігати, досліджувати, розробляти моделі та прогнозувати, здійснювати активні дії на захист природи. Це і благоустрій самої території стежини та прилеглих до неї буферних зон, очищення водних джерел, виговлення та розміщення природоохоронних щитів, виговлення і розвішування шпаківень, проведення підгодівлі диких тварин та зимуючої орнітофауни.

Перспективною є робота в профільних школах та в школах-лабораторіях Умані, Уманського району та Бершадського (Вінницька обл.).

На сьогодні в центрі уваги є екологізація навчально-го середовища. На замовлення Бершадського та Іллінецького відділів освіти розроблено і видано посібники «Екологія. Озеленення навчально-го середовища», «Технологія і організація природоохорон-

них робіт». Науковці екологічної лабораторії беруть участь у Всеукраїнських конкурсах «До чистих джерел» і стали тричі переможцями. Лабораторія двічі відмічена у Національній доповіді України. Результати роботи лабораторії занесені у книгу «Природні ресурси України». Неодноразово на сторінках різних газет описано досвід нашої роботи, за що і нагороджена медаллю Вернадського.

У лабораторії ведеться книга відгуків, в якій є записи багатьох відвідувачів, в тому числі пакистанців, американців, французів, поляків, українців експедиції станції Вернадського.

В екологічній лабораторії зібрано великий матеріал, який представлено в альбомах, плакатах, відеозаписах. Маємо багатий літературний фонд.

ЛАБОРАТОРІЯ "ІСТОРИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО УМАНЩИНИ"

Т. Кузнець
канд. історичних наук,
професор, завідувач
кафедри історії України,
завідувач лабораторії

Лабораторія розпочала роботу в лютому 2007 року на хвилі зростання інтересу до локальної історії і з метою задоволення інтересу широкого громадськості до регіональної історії. В об'єднанні доцільності її відкриття підкреслювалося, що з одного боку, підвищується зацікавленість до історичного минулого краю, а з іншого, є достатній науковий потенціал для широкого розгортання краєзнавчих досліджень.

Робота лабораторії чітко спланована, ведеться систем-

но та послідовно. Вона здійснюється у кількох площинах. По-перше, це залучення до краєзнавчих досліджень усіх зацікавлених і координація дослідницьких зусиль на магістральних напрямках. Тому маємо угоди і тісно співпрацюємо з Уманським краєзнавчим музеєм, Державним історико-архитектурним заповідником «Стара Умань», відділом соціально-політичної історії Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені Івана Кураса НАН України, Українським інститутом національної пам'яті. Окрім того, координуємо дослідження з кафедрами університету, зокрема багато спільної праці маємо з кафедрою української літератури та українознавства.

По-друге: співпраця з крає-

знавцями-аматорами, надання їм методичної допомоги, рецензування їх праць. У цьому річці плідною є співпраця з учителями історії Ладжижської з/о школи (О.Ф.Савін), Дубівської школи (Г.І.Калієвська), Шаринської школи, Н.В. Бортиченко), Угловатської школи (І.В.Жовнова-Тюк) та ін. Вони прагнуть написати історію своїх сіл, мають матеріал, але не мають достатнього досвіду. Тому ми їм надаємо допомогу.

По-третє, йдеться про залучення до регіональних досліджень здібної студентської молоді, молодих вчених. Щороку визначають тематику курсових, бакалаврських, дипломних та магістерських робіт студентів історичного факультету, ми включаємо теми краєзнавчого

характеру. Деякі з них згодом переростають у дисертаційні дослідження. Загалом з регіональної тематики захищено 4 дисертації (О.В.Скус, Б.Д. Чорномаз, О.В.Дудник, В.В.Сокірська), 2 у стадії завершення (С.А.Васильєв, О.О.Семенчук) і в 2011 році розпочато ще 2 (Н.Тацинчук, М.Янчук).

По-четверте: презентація наукових праць вчених, які співпрацюють з нами. Вийшли друком праці: Ю.А. Мицько «Умань козацько-гайдамацька» (2008 р.); автор. колектив під керівництвом Т. В. Кузнець «Голодомор 1932-1933 років на Уманщині: очима свідків, мовою документів» (2008 р.); В. А. Брехуненко «Козаки на Степовому кордоні Європи: історія козацьких

спільнот XVI - першої половини XVII ст.» (2011 р.); В. В. Кривошея «Козацька старшина гетьманщини. Енциклопедія». (2011 р.) і т. д.

По-п'яте, лабораторія веде пошук нових історичних джерел, їх наукова обробка та публікація. У цьому річці здійснюємо два наукові проекти: - «Історія Уманщини в іменах» (кінцевим результатом цього проекту має бути бібліографічний довідник «Умань в іменах»); - «Сторінки усної історії Уманщини» (в рамках цього проекту опубліковано 3 збірники: «Умань і Уманщина в роки Другої світової війни: сторінки усної історії» (2009 р.); «Усна історія Уманщини: колективізація» (2011 р.); «Усна історія

Уманщини: післявоєнна відбудова села» (2011 р.).

Результати досліджень публікуємо у збірнику наукових праць «Регіональні проблеми української історії», який проводиться за результатами краєзнавчих читань, присвячених одному з краєзнавців.

У грудні 2011 р. відбулися п'ять читань, присвячених пам'яті В.А. Стефановича. У планах лабораторії: широкомасштабна дослідницька робота на 2012-2016 рр. у річчій відзначення 400-річчя першої документальної згадки про м. Умань; новий рівень співпраці з Українським інститутом національної пам'яті, який розпочається Всеукраїнською конференцією «Історична пам'ять: суспільний феномен, поле громадянської консолідації, перспективи досліджень». (травень 2012 р.).

Творчість учасників університетського літературного об'єднання імені Миколи Бажана

Сніжана ШУТКО
3 курс

* * *
Я розкажу про небо з кристалю,
Про тиху ніч на озері без мрії.
Про солод слів незнамого
«Люблю»,
Про білий сніг, і цвіт, і вітровії.
Та я дивлюся в очі не тобі.
І не з тобою зустрічаю ранок.
Знялась над містом
згряя голубів, —
Як символ нездійснених обіцянок.
Послухай, милий, поки я ще тут.
Допоки в безвість часу
не зірвалась.
Моє життя так схоже на салют.
Тепре я йду.
Хоч завжди поверталась.
Я розкажу тобі про небо
з кристалю...

ІСТИНА ПРОСТА
Чого ми хочем
від життя?
Що досягнути
хочем в ньому?
Чого ми ждем
від майбуття?
Ці запитання
всі знайомі...
Гонимі думкою митці,
Філософи, борці,
поети
Нові світи творили б
скрізь!..
Бажають світло
розпростерти...
Та правді кривди
не здолати —
Вона ж одна безщадна
і жива:

Корисливість, неправда,
зрада...
Ідуть один
за одним, як крива!
Лише мандрівка
на природу
Заступить
всі людські пороки,
Примусить
милуватись
світом,
У небо піднесе
високе!..
Обійме легкий
подих вітру,
І музика
дерев скрипучих,
І тріскотіння
ніжне ватри,
І дзвін
гітари затріпоче!..

Олена КОРЯК
5 курс

Єлизавета ЗАБОЛОТНА
4 курс

* * *
Я їду додому. Насправді! Нарешті!
І мчитьсся мій поїзд
по рейковій стежці!..
Думки в лабіринтах у хованки грають
В моїй голові... Знов про тебе згадаю.
Ну як ти сама там?
Біденька, скучаєш?
Або уже інше життя проживаєш?
Чи спиш там чи ні?
Якщо так, то що сниться?
І що відчуваєш? У тебе болить щось?
Яка ти на вигляд? Невже не змінилась?
Або усі зморшки розгладились,
змились?

На це сподіваюсь. Цього б я хотіла.
Я знаю, ти поруч. У серці застигла.
А Умань все ближче, моя рідна Умань.
Та потяг, спинись ще, не там мої думи.
Бо там вже немає того, що єдало,
Того, що тягнуло до себе і звало.
Залишилось місто, та напівпусте.
Позбавлене змісту, без серця, не те...
Залишились люди, дороги, мости.
Та все це ніщо. Бо воно — це не ти.
Я їду додому. Насправді. Нарешті.
І мчитьсся мій поїзд по рейковій стежці!..
Думки в лабіринтах у хованки грають.
Вони всі — про дім, де тебе... вже немає...
Сербія, 2010

Як же їй потрібна сім'я!
Одинокій так важко зростати...

Знай, любов моя — сирота,
Але я цього не лякаюсь,
Вона мужня й до болю проста,
Їй так прикро, що я страждаю.

Вона добра і ніжна, проте
На обличчі з'явилися зморшки, —
Безпритульне життя непросте,
Їй так хочеться ласки трошки!..

Не прошу я нас з нею жаліть,
Не прошу я сказати: «Кохаю»,
Бо до іншої в тебе в цю мить
Безпритульне кохання зростає.

* * *
Нікчемна до сміху, нещасна до болю,
Я — тільки людина, що прагне любові.
Я хочу кохати, щоб дух переймало!..
Заплуталась в пошуках щастя... Пропала...

* * *
Пробачу все. Й ненавідіти буду
Себе за слабку волю й кволий дух.
Усі образи я умить забуду,
Бо ти мені лиш друг — й не просто друг...

* * *
Безпритульна любов моя.
Ти не хочеш її підібрати.

* * *
Не перша приморозь, не перший сніг.
І переживанням першості не дати.
Не вперше ти не біля моїх ніг,
Не вперше забуваєш, як кохати.

Не перший сміх крізь сльози. Звичний біль.
Не перший раз у тебе я не перша.
Не вперше смутком твоїм залічить хміль.
На ранок купиш квітку найдешевшу..

Все так банально. Все. Але не Він.
В його руках я млію до нестями
Й лечу крізь хмари геть від сірих днів...
Але Йому не місце в нашій драмі...

Ольга МИХАЛЬЧЕНКО
2 курс

ДЕФІЦИТ КОХАННЯ

Небо розізлилося на людей грозою,
і кохання злилося
з гіркою сльозою...
Чом тепер не ціняються
щирі почуття?
Чим же заслуговують шлях
у небуття?

Нащо в світі білому
без кохання жить,
з почуттям, що з'явиться
і зникає вмить?
В суєті розбещення помира любов,
в легковажних оргіях бруду і обмов.

В реквіємних нотах,
терплячи іронію,
романтична цнота
потерпа агонію...
Вище за кохання насолоди тіла,
Пригода за пригодою,
а душа — зітліла...

А коли комусь іще ця любов
і здасться —
в душах перепсованих
вже немає щастя...

* * *
Летять птахи,
летять у вирій,
І ти пішов
без вороття...
На сумовитім небосхилі
Моє застигло каяття!..
Не в змозі визначить
сама я,
Чи твоїм брехням
є межа...
Тебе десь інша обіймає,
А я — колишня і чужа...

Костянтин ТЮТЮННИК, 5 курс

МАЯК
(Споглядаючи картину
на своїй стіні)
На березі моря стоїш самото,
В пустелі води ти даєш всім
дорогу.
Не спить, не дрімає всевидяще
око,
Чекає воно навіть чайку убогу.
(Стоїть він в тумані віків
сіроликів
І дивиться поглядом,
повним надії.)
Повіті століттями
битви великих
Ховаєш на хмарах,
де здійснюють мрії.
Скільки життів врятував
ти промінням!
Дяки за це не отримає понині...
Силу від сонця даровано вмінням
Образом стати тепер
на картині!..

ПАН ЧВАНЬКО
(Майже першоквітнева байка)
Пан Чванько ішов додому,
Глип — холоп. Не б'є поклону!!!
Враз почервонів наш пан,

Аж горить на нім жупан.
Чортом дивиться навколо,
Зараз скаже, щоб вколело
У сердечко потурнака!..
Пан вже червоніший рака,
Що десь вариться в хатині,
Де живуть пани, мов свині.
Істи дай їм, прибери,
Ні — то кашу із верби
Вам велють скоріш подати,
Щоб могли вас частувати
Прямо з рук ваші пани, —
Та при цім спустять штани...
Отже, витрішок набравши,
Що робив він майже завше, —
Пан Чванько розкрив ротяку,
Ніби він ковтає коняку
Та й при цім хотів сказати,
Де холоп має лизати...
Але враз пополотнів,
Бо таке раптом вздрів!..
Наш холоп дістає шабельку,
Що закріє люту пельку!
І при цім, всміхнувшись в вуса,
Захотів ще дати й стуса!..
Пан, що чванився: «Спаплюжу!»,
—
Раптом втік, лишив... калюжу.
Аж розлігся регіт всюди,
До цих пір сміються люди!

Педагогічні ВІСТІ

Газета Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Засновник: Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.
Головний редактор — кандидат філологічних наук, доцент Н. А. ЦИМБАЛ.
Макетування та верстка — Є. М. ПИЛИПЕНКО.
Наша адреса: 20300, м. Умань, вул. Садова, 28

- За зміст і достовірність відповідальність несе автор публікацій
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій
- Редакція залишає за собою право виправляти і скорочувати матеріали

Газета надрукована Уманським комунальним видавничо-поліграфічним підприємством Черкаської обласної ради

Реєстраційний номер ЧС №610
Тираж 1000 прим.
Замовлення № 2